

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชน
ลำโรง ตำบลหนองแสง อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม

มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน
กองทุนหมู่บ้านชุมชนลำโรง ตำบลหนองแสง อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม เพื่อ
เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชนลำโรง
ตำบลหนองแสง อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับ
การศึกษา ตำแหน่งในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการดำเนินงาน
กองทุนหมู่บ้านชุมชนลำโรง ตำบลหนองแสง อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ในหมู่บ้าน
ชุมชนลำโรง ตำบลหนองแสง อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม จำนวนทั้งสิ้น 248 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษา เป็นแบบสอบถาม นำข้อมูลที่เก็บรวบรวม
ได้มาประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation)

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชน
ลำโรง ตำบลหนองแสง อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ได้ผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
ชุมชนลำโรง ตำบลหนองแสง อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม

พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ใน
ภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ประชาชนที่เป็นสมาชิก

กองทุนหมู่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในระดับมาก ในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ นอกจากนี้ยังพบว่า ประชาชนที่เป็นสมาชิก กองทุนหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เข้ามามีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชนตำโงง ตำบลหนองแสง อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิง มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้านชุมชนตำโงง ตำบลหนองแสง อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคามแตกต่างกัน โดยเพศชาย มีส่วนร่วมระดับมาก เพศหญิงมีส่วนร่วมระดับปานกลาง

2.2 จำแนกตามอายุ พบว่า อายุ 46 – 55 ปี มีส่วนร่วมระดับมาก แตกต่างจากกลุ่ม อายุ 56 ปีขึ้นไป อายุ 36-45 ปี อายุ 18-25 ปี และอายุ 26-35 ปี ซึ่งมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง เหมือนกัน

2.3 จำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพอื่น ๆ มีส่วนร่วมระดับมาก แตกต่างจาก อาชีพ รับราชการ มีส่วน อาชีพค้าขาย อาชีพรับจ้างทั่วไป และอาชีพ ทำการเกษตร ซึ่งมีส่วนร่วมใน ระดับปานกลางเหมือนกัน

2.4 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ที่มีการศึกษา ม.6 และปริญญาตรี มีส่วน ร่วมระดับมากเหมือนกัน แตกต่างจากผู้ที่มีการศึกษา ป.6-ม.3 และต่ำกว่า ป.6 ซึ่งมีส่วนร่วม ระดับปานกลางเหมือนกัน

2.5 จำแนกตามตำแหน่งในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ตำแหน่ง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และตำแหน่งสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชนตำโงง ตำบลหนองแสง อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน โดยผู้ที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีส่วนร่วมระดับมาก และผู้ที่ ดำรงตำแหน่งสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีส่วนร่วมระดับปานกลาง

3. ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ชุมชนตำโงง ตำบลหนองแสง อำเภอลำปำปทุม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

3.1 ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่นที่ ไม่ใช่เฉพาะญาติของคณะกรรมการได้กู้ยืม เงิน ค่าความถี่เท่ากับ 59

3.2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ค่าความถี่เท่ากับ 37

3.3 ควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอนุมัติโครงการที่มีผู้เสนอขอกู้เงิน ค่าความถี่เท่ากับ 29

3.4 ควรตรวจสอบโครงการที่เสนอกู้ยืมให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน ค่าความถี่เท่ากับ 26

3.5 คณะกรรมการควรมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านให้มากขึ้น ค่าความถี่เท่ากับ 18

อภิปรายผล

จากการศึกษาการค้นคว้าอิสระ เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชนสำโรง ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชนสำโรง ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการประสานประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านให้กับสมาชิกได้รับรู้ถึงสิทธิประโยชน์ซึ่งประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งที่ได้รับจากนโยบายกองทุนหมู่บ้าน ไม่เพียงพอ จึงทำให้ประชาชนมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชนสำโรง ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และตำแหน่งในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านเมื่อแยกตามรายด้านคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ประชาชนจะมีส่วนร่วมอยู่ในระดับที่เท่ากันเป็นส่วนมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนได้รับการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านซึ่งเป็นนโยบายใหม่ ที่ไม่ว่า เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันก็สามารถที่จะรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ไปพร้อม ๆ กัน และในปริมาณที่เท่าเทียมกัน จึง

ทำให้ประชาชนที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ชุมชนลำโรง ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แยกตามรายด้านมีส่วนร่วมในระดับเท่ากัน เป็นส่วนมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วม ของ กาญจนา แก้วเทพ (2538 : 129) ซึ่งได้วิเคราะห์ลักษณะของการมีส่วนร่วมแบบความสัมพันธ์ ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว คือ มีความสัมพันธ์แบบความสัมพันธ์ (Partnership) อันมีองค์ประกอบย่อย 3 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นลักษณะที่ต้องพึ่งพาอาศัยกัน รับผิดชอบร่วมกัน เพราะฉะนั้น ผลงานไม่ได้ออกมาต้องร่วมกันรับผิดชอบทั้งสองฝ่าย ลักษณะที่สอง เป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน เสมอภาคกัน และลักษณะที่สาม เป็นลักษณะความสัมพันธ์ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชนลำโรง ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า

3.1 ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่เฉพาะญาติของคณะกรรมการได้กู้ยืมเงิน มีค่าความถี่ที่มากที่สุด ซึ่งค่าความถี่ข้อเสนอแนะนี้จัดอยู่ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการบริหารงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ วงเงินของกองทุนหมู่บ้านที่รับจากรัฐบาลมีจำนวน เพียงหนึ่งล้านบาท จึงอาจเป็นข้อจำกัดในการตัดสินใจอนุมัติโครงการซึ่งต้องดำเนินการตามระเบียบ กฎเกณฑ์ของกองทุนหมู่บ้าน หรือเรียงลำดับตามความจำเป็นของแต่ละโครงการ ซึ่งอาจจะมีผลกระทบต่อความรู้สึกของสมาชิกที่ไม่ได้รับการอนุมัติในโครงการที่เสนอขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ดังนั้น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควร แจ้งให้สมาชิกทุกคนเข้าใจและทราบถึงหลักเกณฑ์ และระเบียบในการอนุมัติเงินกู้ให้แต่ละโครงการ

3.2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน และควรให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอนุมัติโครงการที่มีผู้เสนอขอกู้เงิน ซึ่งค่าความถี่ข้อเสนอแนะนี้จัดอยู่ในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ดำเนินการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านตาม หลักเกณฑ์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน โดยไม่ได้นำข้อเสนอแนะของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านมาดำเนินการได้ทั้งหมดทุกข้อเสนอแนะ จึงอาจมีผลทำให้ขัดแย้งกับมุมมองและความคิดเห็นของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบางกลุ่ม ดังนั้น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรอธิบายให้สมาชิกได้เข้าใจทราบถึงการนำความคิดเห็นของสมาชิกไปดำเนินการได้ จะต้องเป็นไปตาม ระเบียบ หลักเกณฑ์ของกองทุนหมู่บ้าน

3.3 ควรตรวจสอบโครงการที่เสนอกู้ยืมให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งค่าความถี่ข้อเสนอแนะนี้จัดอยู่ในด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ทั้งนี้

อาจเป็นเพราะคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบสมาชิกทุกรายหลังจากได้รับการอนุมัติโครงการเงินกู้แล้ว สมาชิกได้มีการดำเนินการตามโครงการที่เสนอไว้จริงหรือไม่ เพราะอาจมีสมาชิกกองทุนหมู่บ้านบางรายที่ได้รับการอนุมัติวงเงินกู้แล้วนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน คือให้ใช้ในการประกอบอาชีพ ดังนั้น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านควรลงพื้นที่ตรวจสอบโครงการของสมาชิก ว่าได้มีการดำเนินการตามโครงการที่เสนอขอกู้ยืมเงินไว้หรือไม่

3.4 คณะกรรมการควรมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านให้มากขึ้น ซึ่งค่าความถี่ข้อเสนอแนะนี้จัดอยู่ในด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีการประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกกองทุนทราบเกี่ยวกับนโยบายของกองทุน กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ มีการประชาสัมพันธ์ ไม่เพียงพอและไม่ทันเหตุการณ์ปัจจุบัน จึงอาจทำให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน มีความเชื่อมั่นในการดำเนินการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านลดลง ดังนั้น คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ควรศึกษาเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ให้มากขึ้น และทันต่อข่าวสารเหตุการณ์ปัจจุบัน พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านทราบถึงข้อมูลข่าวสารและความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ อาจทำให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในระดับที่มากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านชุมชนสำโรง ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง ผู้ศึกษาจึงเสนอว่า ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านควรมีการดำเนินการ ดังนี้

ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านให้ประชาชนได้เข้าถึงและรับรู้ในปริมาณที่มากขึ้น มีการประชาสัมพันธ์ แจ้งข่าวสารให้สมาชิกได้ทราบถึงแผนงาน โครงการต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ได้รู้และมุ่งหวังที่จะได้รับประโยชน์สูงสุดจากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ซึ่งเป็นการชักจูงให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน
กองทุนหมู่บ้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY